

WERKGROEP ETHIEK IN DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG BROEDERS VAN LIEFDE

Ethisch advies

De verhouding tussen geloof en ethiek

Maart 1991

De verhouding tussen ethiek en geloof is fundamenteel en cruciaal voor een ethische reflectie in een katholiek psychiatrisch centrum. Met de volgende bedenkingen wil de werkgroep ethiek in de geestelijke gezondheidszorg van de Broeders van Liefde tot meer helderheid en openheid komen, om zo een optimale ethische reflectie en ethisch overleg mogelijk te maken.

1. Spiritualiteit Broeders van Liefde

Als werkgroep ethiek in de geestelijke gezondheidszorg onderschrijven wij ten volle de spiritualiteit van de Broeders van Liefde. Eén van de belangrijkste elementen is hierbij de voorkeursliefde voor de zwaksten en minstgegeerden. Deze voorkeursoptie is voor ons essentieel in de evangelische boodschap en specifiek voor de werken van de Broeders van Liefde.

Daarom willen wij deze voorkeursoptie verder doordenken, mede wat betreft het opnamebeleid van de psychiatrische centra. Waar bevinden zich vandaag de zwaksten en de minstgegeerden in de geestelijke gezondheidszorg? In welke mate slagen wij erin hen te bereiken met onze huidige psychiatrische zorgverlening? Welke initiatieven zouden we moeten ontwikkelen om zo goed mogelijk aan hun noden tegemoet te komen?

Deze voorkeursoptie heeft ook als consequentie dat wij als psychiatrische centra van de Broeders van Liefde ondernemend moeten durven zijn. Hierbij dienen we de besteding van onze energie en middelen kritisch te bevragen naar hoger genoemde groepen toe. Tegelijk vinden we het naar buiten toe belangrijk te werken aan de bewustmaking van het brede publiek omtrent de problematiek van deze groepen, en een actieve politiek naar de overheid te voeren om voldoende voorwaarden te verwerven om deze taak te kunnen realiseren.

2. Ethisch pluralisme

Als werkgroep ethiek in de geestelijke gezondheidszorg van de Broeders van Liefde willen wij ook begrip vragen voor de verscheidenheid aan opvattingen die aan de basis leeft. Het ethisch pluralisme is een fundamenteel gegeven. Pluraliteit aan ethische opvattingen houdt in dat we niet van vooraf aan weten welke de beste opvatting is, maar dat we door ethisch overleg streven naar een consensus die het goede zo dicht mogelijk benadert.

We moeten met ons gezond verstand en in het licht van een christelijk geïnspireerd mensbeeld nadenken over wat het meest menswaardige en haalbare leven is voor de betrokken psychiatrische patiënt, en hoe we dit in de gegeven concrete situatie kunnen realiseren. Daarbij worden we geconfronteerd met een verscheidenheid aan ethische en therapeutische opties. In vele gevallen zal men het eens zijn over de algemeen menselijke normen. Maar soms kan er een conflict ontstaan tussen de normen van de patiënt, deze van de hulpverlener, de professionele normen en de kerkelijke normen.

Volgens de gehele ethische traditie, de kerkelijke ethiek inbegrepen, moet iedereen zijn persoonlijk geweten vormen en volgen. In laatste instantie moet iedereen die verantwoordelijkheid kan dragen, zijn gevormde geweten volgen, d.i. zich goed informeren en zijn gezond verstand gebruiken.

Uiteindelijk wordt de beslissing of het advies het best door een goed gevormd team genomen, samengesteld vanuit de verschillende disciplines. Daartoe is een vrijplaats nodig waar in een open sfeer kan overlegd worden, los van elke druk van gezag of functie. Overleg vereist dat iedereen overtuigd is van zijn ethisch inzicht, maar tegelijk bereid is zijn standpunt en argumenten bespreekbaar te stellen, en deze doorheen de gezamenlijke reflectie te herzien.

In tegenstelling tot de ethische verantwoordelijkheid is de juridische aansprakelijkheid echter wel functiegebonden.

3. Religieus pluralisme

Er heerst echter ook een religieus pluralisme in de psychiatrische centra. Er is een hele gradatie in kerkbetrokkenheid en een hele gradatie in geloof en ongeloof. Dit is een weerspiegeling van het secularisatieproces dat zich in de maatschappij voltrokken heeft. Geloof kan niet meer opgelegd worden, maar er kan enkel tot geloof uitgenodigd worden. Elke druk kan eerder een averechts effect hebben. Als werkgroep ethiek vragen wij deze vrije en persoonlijke keuze van eenieder te eerbiedigen. Deze vraag naar respect voor de geloofsovertuiging geldt allereerst voor de patiënt. Daarom is het belangrijk dat wij als hulpverleners ons goed informeren over de verschillende levensbeschouwingen, godsdiensten en religieuze praktijken.

Wij vragen echter ook respect voor onze eigen persoonlijke overtuiging. Geloof is een vrije en persoonlijke keuze. Omdat wij werken in een psychiatrisch centrum van de Broeders van Liefde, willen wij de christelijke inspiratie ervan loyaal eerbiedigen. Deze christelijke inspiratie is een uitnodiging om, in respect voor ieders vrijheid, er ons bij betrokken te voelen en er actief aan mee te werken.

Leden van de werkgroep ethiek in de geestelijke gezondheidszorg:

Beernem, P.C. Sint-Amandus: dr. Magda Hamerijck en dhr. Paul Lambrecht
Bierbeek, U.P.C. Sint-Kamillus: dhr. Jan Deckers en dhr. Josip Mateljan
Gent, P.C. Dr. Guislain: dr. Marc Eneman en dhr. Marc Verbeke
Gent, P.C. Sint-Alfons: dhr. Johan Sobrie en mevr. Mieke Van Overbeke
Gent, Provinciaal: dhr. Koen Dhoore, dhr. Axel Liégeois, dhr. Chris Muys en br. René Stockman
Korbeek-Lo, Nakuurhome Papiermoleken: dhr. Luc De Baets en dr. Max Vandembroucke
Leuven, Psycho-Sociaal Centrum: br. Flor Carrette
Mortsel, P.C. Sint-Amedeus: dr. Marc Leysen en dhr. Jef Van Hoof
Sint-Truiden, P.C. Ziekeren: dhr. André Claes en mevr. Lut Vanelven
Zelzate, P.C. Sint-Jan-Baptist: dr. Theo De Decker en dr. Filip Delmeire
K.U.Leuven: prof. Patrick Vandermeersch

Advies goedgekeurd door de Bestuursraad Geestelijke Gezondheidszorg van de Broeders van Liefde

Contactpersoon: Axel Liégeois
E-mail: axel.liegeois@fracarita.org